

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET PAVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 21846/08)

PRESUDA

STRASBOURG

28. siječnja 2010.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Pavić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. Christos Rozakis, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
g. Khanlar Hajiyeu,
g. Dean Spielmann,
g. Sverre Erik Jebens,
g. Giorgio Malinverni,
g. George Nicolaou, *suci*,

i g. André Wampach, *zamjenik tajnika odjela*,
nakon vijećanja zatvorenog za javnost 7. siječnja 2010.,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 21846/08) protiv Republike Hrvatske što ga je 9. travnja 2008. hrvatski državljanin g. Zoran Pavić ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja zahtjeva zastupala je gđa M. Okić, odvjetnica iz Varaždina. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 16. ožujka 2009. predsjednik Prvog odjela odlučio je o zahtjevu obavijestiti Vladu. Odlučeno je i da će se istovremeno ispitati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 3.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva rođen je 1971. godine i živi u Golubincima, u Srbiji.

5. Dana 14. ožujka 1988. podnositelj zahtjeva podnio je Osnovnom sudu udruženog rada u Zagrebu građansku tužbu protiv svoga tadašnjeg poslodavca, tražeći naknadu štete u vezi s ozljedom na radu. Predmet je naknadno ustupljen Općinskom sudu u Zagrebu.

6. Dana 29. svibnja 2006. podnositelj zahtjeva podnio je Županijskom sudu u Zagrebu zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, žaleći se na duljinu prethodno spomenutog građanskog postupka.

7. Dana 14. ožujka 2007. Općinski sud u Zagrebu objavio je svoju odluku o podnositeljevom zahtjevu građanske naravi i dosudio mu naknadu za ozljedu na radu. Međutim, podnositelj zahtjeva tada nije dobio i pismeni otpравак presude (vidi stavak 12. ove presude).

8. Dana 25. travnja 2007. Županijski sud u Zagrebu utvrdio je povredu podnositeljevog prava na suđenje u razumnom roku. Dosudio mu je naknadu u iznosu od 6.500 hrvatskih kuna (HRK), te je Općinskom sudu u Zagrebu naložio da predmet riješi što prije moguće, a najkasnije u roku od šest mjeseci.

9. Dana 21. svibnja 2007. podnositelj zahtjeva žalio se protiv odluke Županijskog suda u Zagrebu, osporavajući iznos dosuđene naknade, šestomjesečni rok i činjenicu da mu je odbijen zahtjev za naknadu troškova postupka.

10. Dana 4. listopada 2007. žalba podnositelja zahtjeva proslijeđena je Vrhovnom sudu Republike Hrvatske.

11. Dana 11. siječnja 2008. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu jer u roku od šest mjeseci nije dobio odluku Općinskog suda, kako je bio naložio Županijski sud. Dopisom od 23. siječnja 2008. Ustavni sud obavijestio je podnositelja zahtjeva da nije nadležan za nadzor nad provedbom odluka viših sudova kojima se nižim sudovima nalaže da donesu odluku u predmetu u određenom roku.

12. Pisani otpравак presude Općinskog suda u Zagrebu od 14. ožujka 2007. (vidi stavak 7. ove presude) dostavljen je punomoćniku podnositelja zahtjeva 22. veljače 2008. U međuvremenu, 14. siječnja 2008. tuženik je Županijskom sudu u Zagrebu podnio žalbu protiv prvostupanjske presude.

13. Dana 30. lipnja 2008. Vrhovni sud prihvatio je podnositeljevu žalbu od 21. svibnja 2007. protiv odluke Županijskog suda od 25. travnja 2007. koja se odnosila na duljinu postupka, te mu je dosudio još 6.500 HRK naknade.

14. Dana 13. siječnja 2009. Županijski sud djelomično je potvrdio prvostupanjsku presudu od 14. ožujka 2007.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

15. Članak 29. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 41/2001 od 7. svibnja 2001.) glasi kako slijedi:

"Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela."

16. Mjerodavni dio Zakona o sudovima (Narodne novine br. 150/05, 16/07 i 113/08), koji je stupio na snagu 29. prosinca 2005., glasi kako slijedi:

III. ZAŠTITA PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

Članak 27.

"(1) Stranka u sudskom postupku koja smatra da nadležni sud nije odlučio u razumnom roku o njezinom pravu ili obvezi ili o sumnji ili optužbi za kažnjivo djelo, može neposredno višem sudu uputiti zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku.

(2) Ako se zahtjev odnosi na postupak koji je u tijeku pred Visokim trgovačkim sudom Republike Hrvatske, Visokim prekršajnim sudom Republike Hrvatske ili Upravnim sudom Republike Hrvatske, o zahtjevu će odlučiti Vrhovni sud Republike Hrvatske.

(3) Postupak odlučivanja o zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka je hitan. Postupak se provodi uz odgovarajuću primjenu pravila o izvanparničnom postupku, u pravilu bez održavanja ročišta."

Članak 28.

"(1) Ako sud iz članka 27. ovoga Zakona utvrdi da je zahtjev podnositelja osnovan, odredit će rok u kojem sud pred kojim je postupak u tijeku mora odlučiti o pravu ili obvezi ili o sumnji ili optužbi za kažnjivo djelo podnositelja zahtjeva, te odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegovog prava na suđenje u razumnom roku.

(2) Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.

(3) Protiv rješenja o zahtjevu za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku može se u roku od petnaest dana podnijeti žalba Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. Protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske žalba nije dopuštena ali se može pokrenuti ustavna tužba."

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

17. Podnositelj zahtjeva prigovorio je zbog toga što duljina postupka nije bila u skladu sa zahtjevom "razumnog roka", utvrđenim člankom 6. stavkom 1. Konvencije. Osobito je prigovorio da naknada koja mu je dosuđena zbog duljine postupka nije bila primjerena. Članak 6. stavak 1. Konvencije glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj."

18. Vlada je osporila te tvrdnje.

19. Sud smatra da je razdoblje koje treba uzeti u obzir započelo 6. studenoga 1997., dan nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku. Međutim, pri ocjeni razumnosti vremena koje je proteklo od toga datuma, mora se voditi računa o stanju postupka u to vrijeme. U vezi s time,

Sud konstatira da je postupak počeo 14. ožujka 1988., kad je podnositelj zahtjeva podnio svoju građansku tužbu. To znači da je, prije ratifikacije, trajao više od devet godina i sedam mjeseci na jednoj razini nadležnosti. Razdoblje što ga treba uzeti u obzir završilo je 13. siječnja 2009., kad je donesena presuda o žalbi. Dakle, postupak u predmetu ukupno je trajao više od dvadeset godina, od kojih je više od jedanaest godina bilo u razdoblju nakon ratifikacije Konvencije, na dvije razine nadležnosti.

A. Dopuštenost

20. Vlada je ustvrdila da su Županijski sud i Vrhovni sud prihvatili podnositeljev zahtjev, utvrdili povredu njegovoga prava na suđenje u razumnom roku i dosudili mu primjerenu naknadu. Time je povreda koja je bila predmet prigovora otklonjena pred domaćim tijelima, pa je, kao posljedica toga, podnositelj zahtjeva izgubio status žrtve.

21. Podnositelj zahtjeva odgovorio je da se još uvijek može smatrati žrtvom povrede koja je predmet prigovora.

22. Sud primjećuje da je u trenutku kad je Vrhovni sud donio svoju odluku postupak trajao više od deset godina i sedam mjeseci na dvije razine nadležnosti, nakon ratificiranja Konvencije od strane Hrvatske. Pravedna naknada koju su dosudili Županijski sud i Vrhovni sud ne odgovara onome što bi Sud vjerojatno bio dosudio na temelju članka 41. Konvencije u odnosu na isto razdoblje, uzimajući u obzir činjenicu da se postupak odnosio na radni spor.

23. Dosuđena se naknada, stoga, ne može smatrati primjerenom s obzirom na okolnosti ovoga predmeta (vidi načela utvrđena na temelju sudske prakse Suda u predmetu *Cocchiarella v. Italy* [GC], br. 64886/01, §§ 65-107, ECHR 2006-V, ili *Scordino v. Italy (no. 1)* [GC], br. 36813/97, §§ 178-213, ECHR 2006-V). U tim okolnostima, u odnosu na razdoblje obuhvaćeno utvrđenjima Županijskog suda i Vrhovnog suda, podnositelj zahtjeva nije izgubio status žrtve u smislu članka 34. Konvencije.

24. Uzimajući u obzir prethodno iznesene činjenice, Sud smatra da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Uz to primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

25. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na sljedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti, te važnost onoga što se za podnositelje zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogih drugih izvora prava, *Frydlender v. France* [GC], br. 30979/96, § 43,

ECHR 2000-VII). Sud ponavlja da radni sporovi zahtijevaju posebnu revnost (vidi *Ruotolo v. Italy*, 27. veljače 1992., § 17, Serija A br. 230-D).

26. Vlada je prihvatila da je, s obzirom na utvrđenje Županijskoga suda, postupak trajao nerazumno dugo.

27. Sud ne vidi razloga presuditi drukčije jer je često utvrđivao povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima su se otvarala pitanja slična onima iz ovoga predmeta (vidi, na primjer, *Plazonić v. Croatia*, br. 26455/04, 6. ožujka 2008., te *Medić v. Croatia*, br. 49916/07, 26. ožujka 2009.). Sud osobito ima na umu činjenicu da, iako je Županijski sud Općinskom sudu naložio da donese odluku u predmetu u roku od šest mjeseci, presuda, koja je objavljena na ročištu održanom na Općinskom sudu 14. ožujka 2007., podnositeljevom punomoćniku dostavljena je 22. veljače 2008., to jest, oko deset mjeseci nakon odluke Županijskoga suda. Vlada nije dala objašnjenje za to kašnjenje. U vezi s time, potrebno je napomenuti da se protiv presude od 14. ožujka 2007. nije mogla podnijeti žalba, niti je ona mogla postati pravomoćnom prije nego što njezin pisani opravak bude dostavljen strankama.

28. Prema tome, već je u razdoblju koje je bilo podvrgnuto preispitivanju Vrhovnoga suda duljina postupka bila prekomjerna, pa nije ispunjen zahtjev "razumnoga roka".

29. U svjetlu prethodno iznesenoga, Sud smatra da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

30. Podnositelj zahtjeva prigovorio je i na temelju članka 13. Konvencije, u vezi s člankom 6. stavkom 1. Konvencije, da Općinski sud u Zagrebu nije postupio po nalogu Županijskog suda u Zagrebu da donese odluku u propisanom roku. Članak 13. glasi kako slijedi:

"Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu."

31. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

32. Sud nalazi da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Uz to primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

33. Podnositelj zahtjeva doveo je u pitanje djelotvornost domaćih pravnih sredstava za duljinu postupka zbog toga što Općinski sud nije izvršio odluku Županijskoga suda. Ustvrdio je da, iako je Općinski sud svoju presudu zapravo donio 14. ožujka 2007., dakle i prije nego što je Županijski sud odlučio o njegovome prigovoru zbog duljine dotičnoga postupka, prvostupanjska je presuda njegovome punomoćniku dostavljena nekih deset mjeseci nakon toga. U tim okolnostima, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, upotrijebljeno pravno sredstvo nije bilo djelotvorno.

34. Vlada je ustvrdila da je prigovor zbog duljine postupka prema Zakonu o sudovima predstavljao djelotvorno pravno sredstvo koje je omogućilo i ubrzanje dotičnoga postupka i dosuđivanje pravedne naknade. Nadalje, Sud je već prihvatio ustavnu tužbu zbog duljine postupka kao djelotvorno domaće pravno sredstvo u tom pogledu. Vlada je uz to ustvrdila da je Općinski sud u Zagrebu donio prvostupanjsku presudu još prije nego što je Županijski sud u Zagrebu odlučio o podnositeljevom prigovoru zbog duljine postupka.

2. Ocjena Suda

35. Sud ponavlja da članka 13. jamči djelotvorno pravno sredstvo pred nacionalnim vlastima za navodnu povredu zahtjeva iz članka 6. stavka 1. koji se odnosi na suđenje u razumnome roku (vidi *Kudla v. Poland* [GC], br. 30210/96, § 156, ECHR 2000-XI). Međutim, "djelotvornost" nekog "pravnog sredstva" u smislu članka 13. ne ovisi o izvjesnosti povoljnog ishoda za podnositelja zahtjeva (vidi *Kudla*, prethodno citirano, § 157).

36. Sud je već prihvatio da tužba koja se podnosi Ustavnom sudu na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu predstavlja djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na duljinu postupka koji je još u tijeku u Hrvatskoj (vidi *Slaviček v. Croatia* (dec.), br. 20862/02, ECHR 2002-VII). Sud je prihvatio da to pravno sredstvo omogućuje i dobivanje pravedne novčane naknade i ubrzanje dotičnoga postupka. Nakon donošenja izmjena i dopuna Zakona o sudovima u prosincu 2005., ostavljena je mogućnost podnošenja ustavne tužbe u odnosu na duljinu postupka, ali je dopunjena mogućnošću podnošenja zahtjeva neposredno višem sudu koja se prethodno mora iskoristiti. Svi sudovi koji odlučuju o takvom zahtjevu mogu dosuditi naknadu zbog duljine postupka i u isto vrijeme odrediti rok u kojemu niži sud mora donijeti svoju odluku. Sud, stoga, prihvaća da izmjene donesene u prosincu 2005. nisu promijenile obilježja tog pravnog sredstva, pa ga prihvaća kao djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na duljinu postupka.

37. U ovome su predmetu prvo Županijski sud, a potom i Vrhovni sud prihvatili podnositeljeve prigovore zbog duljine postupka, utvrdili povredu njegovoga prava na suđenje u razumnom roku, te mu dosudili naknadu. Sama činjenica da naknada dosuđena podnositelju zahtjeva na domaćoj razini ne odgovara iznosima što ih Sud dosuđuje u usporedivim predmetima ne čini to pravno sredstvo nedjelotvornim (vidi, na primjer, *Jakupović v. Croatia*, br. 12419/04, § 28, 31. srpnja 2007. te *Rišková v. Slovakia*, br. 58174/00, § 100, 22. kolovoza 2006.).

38. Sud, međutim, smatra da obveza koju države imaju na temelju članka 13. obuhvaća i njihovu dužnost da se pobrinu da nadležna tijela i izvrše odluke donesene povodom pravnih sredstava, te konstatira da je već utvrđivao povrede u slučajevima kad država nije poštivala taj zahtjev (vidi *Iatridis v. Greece* [GC], br. 31107/96, § 66, ECHR 1999-II). Za Sud bi bilo nezamislivo da članak predviđa pravo na pravno sredstvo te djelotvornost tog pravnog sredstva, a da se istovremeno ne osigura i provedba odluka donesenih povodom pravnih sredstava. Kad bi se to tumačilo drukčije, došlo bi do situacija koje nisu u skladu s načelom vladavine prava, koju su se države ugovornice obvezale poštivati prilikom ratificiranja Konvencije (vidi, analogno tome, *Hornsby v. Greece*, 19. ožujka 1997., § 40, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II).

39. Sud smatra da se sama činjenica da je presuda Općinskoga suda objavljena i prije nego što je Županijski sud odlučio o podnositeljevom prigovoru zbog duljine postupka ne može smatrati dovoljnom, jer dotični građanski postupak time nije bio okončan. Prvostupanjska presuda postaje pravomoćnom tek nakon proteka roka za podnošenje žalbe, koji počinje teći od dana dostave presude strankama. Dakle, iako je prvostupanjska presuda u ovome predmetu objavljena 14. ožujka 2007., ona na taj datum nije postala pravomoćnom niti ovršnom. Stoga Sud ne može prihvatiti da je Općinski sud poštovao rok što ga je odredio Županijski sud jer je presuda od 14. ožujka 2007. podnositeljevom punomoćniku dostavljena tek 22. veljače 2008., to jest, oko deset mjeseci nakon odluke Županijskog suda, čime je šestomjesečni rok koji je taj sud odredio bio prekoračen za četiri mjeseca.

40. Sud stoga smatra da se u ovome predmetu, u situaciji u kojoj podnositelj zahtjeva nije dobio dostatnu naknadu za pretjeranu duljinu građanskog postupka i u kojoj nadležni sud nije poštovao rok određen s time u vezi, to jest nije izvršio odluku Županijskog suda, ne može smatrati da je zahtjev što ga je podnositelj podnio bio djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na duljinu tog postupka. Kombinacija tih dvaju čimbenika u konkretnim okolnostima ovoga predmeta učinila je inače djelotvorno pravno sredstvo nedjelotvornim.

41. Ovaj zaključak, međutim, ne dovodi u pitanje djelotvornost pravnog sredstva kao takvog niti obvezu podnošenja zahtjeva zbog duljine postupka na temelju članka 27. Zakona o sudovima, a potom i ustavne tužbe na

temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu, u svrhu iscrpljenja domaćih pravnih sredstava u vezi s prigovorima o duljini postupka.

Stoga je u ovome predmetu došlo do povrede članka 13.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

42. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

43. Podnositelj zahtjeva potražuje 5.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

44. Vlada je smatrala da je potraživani iznos prekomjerman.

45. Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 1.500 EUR na ime nematerijalne štete.

B. Troškovi i izdaci

46. Podnositelj zahtjeva, kojega je zastupala odvjetnica, potražuje i 1.030 EUR za troškove i izdatke nastale pred domaćim sudovima u vezi s njegovim zahtjevom za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku i žalbom protiv odluke Županijskog suda, kao i 905 EUR za troškove i izdatke nastale pred Sudom.

47. Vlada je smatrala da su potraživani iznosi prekomjerni.

48. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno i nužno nastali, te da su s obzirom na visinu razumni. Budući da su podnositeljev zahtjev Županijskom sudu i žalba Vrhovnom sudom u biti imali za cilj ispraviti povredu Konvencije na koju se ukazuje pred Sudom, troškovi nastali u vezi s tim pravnim sredstvima mogu se uzeti u obzir prilikom ocjene zahtjeva za naknadu troškova (vidi *Scordino*, prethodno citirano, § 284; te *Medić*, prethodno citirano, § 50). U ovome predmetu, uzevši u obzir informacije koje ima i prethodno navedene kriterije, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje iznos od 1.030 EUR za troškove i izdatke u domaćem postupku, te 905 EUR u odnosu na postupak pred Sudom, s time da se i jedan i drugi iznos uvećaju za sve poreze koji bi se podnositelju zahtjeva na njih mogli zaračunati.

C. Zatezna kamata

49. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 13. Konvencije;
4. *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja
 - (i) 1.500 EUR (tisuću petsto eura) na ime nematerijalne štete;
 - (ii) 1.935 EUR (tisuću devetsto trideset i pet eura) na ime troškova i izdataka;
 - (iii) sve poreze koji bi se podnositelju zahtjeva mogli zaračunati na prethodno spomenute iznose;
 - (b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
5. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 28. siječnja 2010. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

André Wampach
Zamjenik tajnika

Christos Rozakis
Predsjednik